

Extranjeras

Helena Taberna, 2003

Quan ens adonem que la vida quotidiana de les immigrants no difereix en gran mesura de la nostra, se'ns descobreix el seu rostre humà

Helena Taberna

Helena Taberna va començar a treballar en el món de l'audiovisual l'any 1986 com a coordinadora de Noves Tecnologies del govern de Navarra. Durant aquests anys va realitzar vídeos didàctics i de creació, documentals i curtmetratges, fins que el 1994 va deixar la seva feina a l'administració per tal de dedicar-se en exclusiva a escriure guions i a produir i realitzar treballs audiovisuals. Després de la bona acollida del seu primer llargmetratge, *Yoyes* (2000), fa pocs mesos va presentar *Extranjeras*; un documental sobre la immigració, en el qual les protagonistes són immigrants estrangeres. Es tracta de dones xineses, poloneses, romaneses, africanes, llatinoamericanes, síries o iraquís que tot i la seva adaptació viuen experiències de refús que condicionen la seva integració.

Aquest és un tema que Taberna coneix de prop. Fa uns anys, va

instal·lar-se al barri madrileny de Lavapiés, Allí coneix i conviu amb col·lectius procedents de totes les parts del món: una realitat multicultural habitual en molts barris de la majoria de ciutats europees.

La directora defuig la cara més dramàtica de la immigració. i mostra que n'hi ha una altra, més desconeguda. És la vida quotidiana d'aquestes persones: com viuen i com treballen, quins són els seus anhels i les seves il·lusions, quines són les seves pors i les seves decepcions,. Tot el seu univers afectiu i de somnis i el procés d'integració lingüística i cultural; sense renunciar a mantenir les seves tradicions culturals, com la celebració de l'any nou de la comunitat xinesa, la manera de vestir o de cuinar.

Proposta innovadora

Extranjeras proposa una posició ètica, ideològica i formal innovadora. Introdueix una reflexió entorn a nocions com: estranger, emigració, distància i proximitat,

familiaritat i desconeixement, mobilitat i assentament, integració i subjectivitat femenina. Formalment, Taberna aconsegueix que la forma del documental acompanyi el seu significat. Empra recursos visuals que ajuden a trencar amb les nocions tradicionals de jerarquia i tipificació, que caracteritzen molts treballs d'aquest tipus. Així, les imatges, el granulat de la pel·lícula, la llum o la música acompanyen les diferents protagonistes i les seves situacions.

Les dones d'*Extranjeras* ens parlen directament i d'aquesta manera s'estableix un vincle entre els protagonistes i l'espectador i es transmet un contingut molt concret. Això reforça la idea que la immigració és un assumpte indissociablement bilateral; dual i recíproc, que afecta a aquell qui arriba, però també a qui acull; des del mateix moment en què ambdós entren en contacte. I en aquest sentit, es reivindica un trencament amb l'actitud occidental d'acceptar només aquell que s'adapta, i la necessitat de defensar que el

nouvingut pugui mantenir les pautes culturals que li són pròpies.

La identitat/alteritat

Taberna insisteix en què la immigració representa una confrontació amb l'alteritat. No només és l'altre qui s'ha d'adaptar, sinó que la seva diferència és la que qüestiona la nostra pròpia identitat i ens fa adonar que no som illes.

És a dir, la presència de l'altre ens fa adonar que tot i intentar mantenir la il·lusió d'un jo únic i inalterable, en l'altre hi ha la diferència, cosa que ens qüestiona la nostra pròpia identitat. El documental mostra, aquest complex però fecund diàleg, a través d'aquestes dones que parlen espanyol, però no deixen de vestir o cuinar com ho feien en els seus països d'origen.

Ser dona i immigrant

Taberna introdueix una nova perspectiva que contribueix a perfilar els personatges i les seves realitats. La mobilitat —entesa com la possibilitat de sortir dels seus propis països d'origen; a més d'un horitzó nou en les condicions de vida material— esdevé per a les dones un possibilitat alliberadora de la seva condició, que potser no seria possible en els seus països d'origen. Aquestes dones també exerceixen un important paper d'agents, tot sovint prenent la iniciativa a l'hora de marxar del país (arrosseguen la resta de la família) i també la iniciativa laboral.

El documental ens apropa a les seves realitats sense dramatitzar ni recórrer a l'estratègia de reconstruir tot el seu periple vital.

Aquest tipus de reportatges només contri-bueixen a distanciar l'espectador de la realitat del subjecte. L'intèrès d'*Extranjeras* està en mostrar la vida quotidiana de les seves protagonistes, dones sovint ocul-tes. Això fa que ens hi sentim pro-pers, quan ens adonem que la seva vida quotidiana no difereix en gran mesura de la nostra, ni tampoc la seva concepció de la vida i de l'existència. És en aquest moment que se'ns descobreix el seu rostre humà.

Fitxa tècnica

Equip tècnic

Direcció: Helena Taberna

Guió: Helena Taberna

Producció: Lamia Producciones y Euskal Telebista

Fotografia: Federico Ribes

Música: Ángel Illarramendi,

Afrika Lisanga

Muntatge: Tiago Herbert

Nacionalitat: Espanya

Any: 2003

Durada: 75 minuts

Equip artístic

Dones procedents de diferents països que viuen al barri de Lavapiés de Madrid

Filmografia

2003

Extranjeras

2000

Yoyes

1994

Alsasua 1936